

מלאכת מחשבת

דיון לעומק בנושאים עיוניים ~ רעיונות והערות ~ בפרשת השבוע

פרשת השבוע "פינחס" (ובו ז' עניינים בביאור הפרשה ופרק "נחשבה")

"מתוך ההפיכה" (סיפור היסטורי מפעים מהעבר הלא רחוק)

פרק קט"ו "איך מטשטשים עקיבות"

ליישב את תמיהת ה"שפתי חכמים" על פי דברי ה"כלי יקר" דביאר את השוני בין ציווי של הקב"ה לציווי של משה לבני ישראל. דבפרשת מטות כתיב "וידבר ה' אל משה לאמור נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיק" ואילו משה אומר להם בצורה שונה לחלוטין "וידבר משה אל העם לאמור החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדן לתת נקמת ה' במדין" משה רבינו מוסר לעם ישראל כי הנקמה היא על כבוד ה' שחולל.

וצ"ב למה שינה משה רבינו מאופן הציווי שמסר לו הקב"ה? וביאר ה"כלי יקר" דבאמת היו כאן שתי נקמות לתת במדין, הנקמה האחת היא על כבוד ה' שחולל בהמירם כבוד א-ל חי בע"ז, וזוהי נקמה על כבוד הקב"ה שחולל, ברם מאידך ישנה עוד נקמה, על זה שנהרגו במגיפה עשרים וארבע אלף מבני ישראל. והנה כשהקב"ה דורש ממשה רבינו לנקום במדינים הוא אומר לו על כבודי אני מוחל אבל איני מוחל על זה שהביאו את המגיפה על כלל ישראל ולפיכך הדגיש הקב"ה שזו נקמת בני ישראל.

ברם משה רבינו עשה חשבון שאם יאמר שהקב"ה מחל על כבודו וכל הנקמה היא בשבילם, יש לחוש שבני ישראל יאמרו שאף הם מוחלים בשל ק"ו, אם הקב"ה מלך מלכי המלכים מחל על כבודו, אנו קרוצי חומר ודאי שיש לנו למחול על כבודנו והיה בזה גם כן חשבון נוסף, כי פטירתו של משה רבינו הייתה תלויה בזה, שהרי אמר לו נקום נקמת וכו' ואחר תאסף אל עמך" כיון שכן בני ישראל לא ירצו לצאת לנקום כדי להאריך את ימי משה רבינו וא"כ לא תתקיים הנקמה כלל, לפיכך אמר להם משה רבינו שזו היא נקמת הקב"ה ואת נקמת הקב"ה חייבים הם לעשות, עכתי"ד הכלי יקר.

ולפי חשבון זה אפשר ליישב בדרך זו גם את קושיית השפתי"ח הנ"ל, מפני מה הביא רש"י ז"ל בפרשתנו רק טעם אחד, למה אין עושים נקמה במואבים ואילו בפרשת מטות הביא שני טעמים? והנראה דבפרשת מטות מבואר שהנקמה היא באמת נקמת עם ישראל כפי שהקב"ה צווה את משה לומר לבני ישראל, ולא מבואר בפסוק על מה בדיוק היא הנקמה וניתן היה לפרש בפשיטות שהנקמה היא על מה שיצאו ללחום

א) שתי הנקמות שבמלחמת ישראל כנגד המדינים.

איתא בפרשה (פ' כ"ו פס' פס' י"ז י"ח) **"צרו את המדינים והכיתם אותם כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם המוכה ביום המגיפה על דבר פעור"**.

ובפרש"י: כי צוררים הם לכם וגוי על דבר פעור שהפקירו בנותיהם לזנות, כדי להטעותכם אחר פעור, ואת מואב לא צויה להשמיד, מפני רות שהייתה עתידה לצאת מהם כדאמרינן בבא קמא (דף ל"ח ע"ב).

ותמה בשפתי חכמים דכאן בפרשת פנחס נתן רש"י רק טעם אחד למה אין להכות את מואב, ואילו בפרשת מטות (פס' ב') נתן ב' טעמים דהתם כתיב "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך" ופרש"י: מאת המדינים ולא מאת המואבים, שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה שהיו יראים מהם שיהיו שוללים אותם, שלא נאמר אלא "ואל תתגר במלחמה", אבל מדינים נתעברו על ריב לא להם, דבר אחר מפני שתי פרידות טובות שיש לי להוציא מהם- רות המואביה ונעמה העמונית.

ויש להבין למה לא נתן את שני הטעמים כפי שכתב במטות? ותירץ דקשה היה לרש"י לשון "צרו" דהרי כתיב לאחר מיכן והכיתם, א"כ למה צריך להוסיף לשון "צרו" לשון לאייב אותם, כפי שהסביר לפני כן רש"י צרו כמו זכור שמור לשון הפועל, עליכם לאייב אותם, אלא ודאי הכוונה שמלבד זה שצריכים להכות אותם, עלינו לשאת עליהם שנאה תמידית, לפיכך הוא כתוב בלשון הווה, על זה היה קשה לו, למה א"כ פלטו המואבים מהלכה זו, דאפילו אם נאסר להתגרות בהם במלחמה אבל לכל הפחות היה לתורה לצוות לשנוא אותם תמיד ולאסור כל היכי תמצוי של חיתון עמהם, והרי הנקיבות שלהם לא נאסרו, דדרשינן "מואבי ולא מואבית עמוני ולא עמונית" על זה פירש דמשום שתי פרדות שעתידות לצאת מהן שמחן גופא תהיה מלכות בית דוד ואם תיאסרנה להינשא לישראל לא תהיה כל היכי תמצוי של מלכות דרכן.

ובדרך נפלאה מאד מצאתי ב"פרפרת משה" ליד ידי עוז, הגאון המופלג רבי משה רובינשטיין שליט"א

דעתי, שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן, רות המואביה ונעמה העמונית יעו"ש.

יש לתמוה דלכאורה לפי דברי רש"י הק"ו שנשא משה מופרד לחלוטין, דבשלמא מואב נכנסו למלחמה בשל יראתם הרבה שהייתה להם מבני ישראל, אבל אנשי מדין למה נכנסו למלחמה והרי לא היו בכלל סכנה? לפיכך שפיר נאמר הצווי רק על המדינים צרור את המדינים ואין לזה כל קשר ושייכות עם מואב שלחמו מתוך צידוק מסוים ומהיכי תיתי ללחום בהם בלי רשות? וזוהי לכאורה תמיה עצומה ביותר.

ונדחק בשל זה המזרחי לומר דאה"י על פי חשבון זה הק"ו מופרד לחלוטין, אלא שמשא רבינו בשעת מעשה לא ידע את החשבון הנ"ל וסבור היה כי מטעמים אחרים אמרה התורה ללחום באנשי מדין ולפי החשבון שהיה לו היה זה ק"ו טוב, אלא שהקב"ה אמר לו שלא כפי שעלתה בדעתו כן הוא, אלא שתי פרידות טובות יש לו להוציא מהם לפיכך הותרם בחיים. ברם תירוץ זה לא מעט דחוק, לומר שמשא רבינו טעה בחשבון ונשא חשבון שלחלוטין הוא מוטעה.

ברם לפי מה שנתבאר לעיל אפשר ליישב היטב את הקושיא של הגאון רבי אליהו מזרחי ז"ל, דבאמת היו כאן שתי נקמות, ודברי רש"י בפרשת מטות נסובים על זה שהמדינים התעברו על ריב לא להם וזהו הצד של המלחמה, וכדברי הכלי יקר שהבאנו לעיל. ואכן לפי חשבון זה היה הק"ו מופרד כיון שלמדן לא הייתה כל סיבה להילחם ואילו אצל מואב הייתה זו מלחמת מגן והצלה.

ברם כל זה קאי רק על הנקמה על המלחמה, דעל זה קאי הפסוק במטות וע"ז קאי דברי רש"י, משא"כ הק"ו שנשא משה קאי על הנקמה של הקב"ה שביקש לנקום באנשי מדין על שהיו מכשול לבני ישראל בעצת חטאים, בזה הק"ו של משה רבינו הוא מוצדק לחלוטין, דאם מדין שרק באו לסייע למואב ולא הכשילו בפועל את בני ישראל אמרה התורה ע"ז לנקום ולהשמיד את אנשי מדין, על אחת כמה וכמה שצריכים לנקום באנשי מואב שהחטיאו את בני ישראל בפועל וזה היה אסור לאנשי מואב דמה זה שייך למלחמה כדי להציל את עצמם, ובזה אכן הק"ו של משה רבינו ק"ו אמיתי, ומה אם אנשי מדין שרק יעצו להחטיא את בני ישראל אמר הקב"ה צרור את המדינים, מואבים עצמם שהכשילו את בני ישראל בפועל על אחת כמה וכמה.

ובזה נוכל להבין את תשובת הקב"ה על הק"ו, דלא אמר לו לא כפי שחשבת דיש לשאת ק"ו שאין כאן ק"ו נכון בגלל שהטעם הוא שלא היה למדינים להיכנס למלחמה לא להם, משא"כ מואבים צדקו לכאורה בחששם ולא היה צריך לבאר לו דבגלל שיש לו להוציא מהם שתי פרידות? ברם התשובה היא לפום סברת משה רבינו שהנקמה היא על מעשה הזנות והתם הק"ו

בבני ישראל, א"כ על זה ניתן לתרץ בפשיטות שלפיכך אין נוקמים במואב שיצאו ללחום בישראל כיון שפחדו מאד מישראל ולפיכך אין כל כך טענה עליהם שבשל זה צריכים לנקום בהם, ועיקר התביעה היא על מדין שהתעברו על ריב לא להם.

אבל בפרשת פנחס מפרט הפסוק את סיבת הנקמה "כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם המוכה ביום המגיפה על דבר פעור" כאן מפרשת התורה את הסיבה שהם היו מכשול עון לעם ישראל, והנה בלק ומואב היו יותר מכשילים, שהרי הם שלחו את בנות מואב להחטיא את עם ישראל ואילו מדין היו רק נותני העצה הרעה ולא שלחו בנותיהם, ועל כן לכאורה יש לומר ק"ו, אם אנשי מדין שרק יעצו להחטיא נענשו כל כך, אנשי מואב שהחטיאו בפועל על אחת כמה וכמה שצריכים להיענש על כך.

על כן שואל רש"י בפרשתנו למה לא אמר הקב"ה למשה לנקום במואב על זה שהכשילו את עם ישראל? ואין לתרץ על זה שיש הבדל בין מואב למדין, דאנשי מואב צדקו בזה שיצאו להילחם בישראל כיון שחששו מאד מעם ישראל שישללו אותם, אבל מדין שהתעברו על ריב לא להם נענשו (כפי שביארנו לעיל) דבשלמא אם היו אנשי מואב יוצאים למלחמה פיזית שפיר, אבל האופן שיצאו להילחם דרך החטאה איננו נכון כלל, דכדי שלא ישללו אותם די להם להילחם כנגדם ולמה החטיאו אותם? לפיכך היה רש"י צריך לתת את הטעם השני, שאי אפשר להשמיד את מואב בשל שתי פרידות שאמור הקב"ה להוציא מהם.

(קצת יש קצת לתמוה שהרי אף אצל מדין לא הייתה השמדה טוטאלית שהרי נותרו כל הבנות שלא היו ראויות לביאה ואם היו עושים כן למואב היה עדיין ניתן להוציא את שתי הפרידות מהבנות שפחותות מגי שנים שתינשאנה לישראל ומהן תצא שלשלת בית דוד וצ"ע, ושמה מכל אותן בנות לא היו אותן שתי פרידות יכולות לבוא, רק ממלך מואב גופא (עגלון) ואם היו ממיתים את כל הזכרים לא הייתה כל היכי תמצו שתצאנה אותם שתי פרידות)

ואם אנו הולכים עם הקו הזה ניתן להרויח עוד קושיא שהקשה המזרחי בפרשת מטות על רש"י, דהנה רש"י הביא טעם שמואב נלחמו עם ישראל כיון שפחדו מבני ישראל אבל המדינים התעברו על ריב לא להם, ברם אין הדברים עולים יפה עם הגמ' בב"ק (דף ל"ח) דהגמ' תממה שם למה הוצרך הקב"ה לומר למשה רבינו "אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה" וכי מה עלתה על דעת משה רבינו לעשות מלחמה בלי רשות הקב"ה? אלא נשא משה רבינו ק"ו בעצמו (וק"ו זו תורה והרי זה כאילו שאל בכך רשות מאת הקב"ה) ומה מדינים שלא באו אלא לעזור את מואב אמרה התורה "צרור את המדינים והכיתם אותם" מואבים עצמם לא כ"ש. אמר לו הקב"ה, לא כשעלתה על דעתך, עלתה על

הדבר ל"מוסר" שמותר להורגו אפילו אם כבר מסר משום דחיישינן על להבא, דימסור, וכיון שכן הוי רודף תמידי, והוא הדין למדינים דהוו רודפים תמידיים ומותר להורגם כדי להציל את הנרדפים שלא יחטאו חלילה וחס, ברם יקשה דא"כ לאו מטעם נקמה יש להורגם וצ"ע.

והנה איתא בגמ' בסנהדרין (דף ע"ג ע"א) "ואלו הן שמצילין אותן בנפשן, הרודף אחר חבירו להרגו ואחר הזכר ואחר הנערה המאורסה" ואמרינן ונערה מאורסה גופה מנל? כדתנא דבי ר' ישמעאל, דתנא דבי ר' ישמעאל ואין מושיע לה, הא יש מושיע לה מושיע לה בכל ענין שיכול להושיע, ואמרינן בברייתא "תנו רבנן אחד הרודף אחר חבירו להרגו ואחר הזכר ואחר הנערה המאורסה ואחר חייבי מיתות בי"ד ואחר חייבי כריתות בי"ד (ובפרש"י, דעריית קאמר, דאיכא עבירה ופגם) ואלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט אין מצילין אותן בנפשן, נעבדה בה עבירה כבר אין מצילין. ובפרש"י דהא אפגימה לה וקרא אפגימה קפיד מדגלי בהני ולא בעבירות אחרות.

והנה התם ההצלה היא לנרדף שלא יעשו בו עבירה, אבל אין ההצלה להציל את הרודף שלא יעשה החטא, דהרי אין מצילים מי שרף לעשות עבירה כחילול שבת בנפשו כדי שלא יעשה עבירה שיש בה סקילה. ויש לעיין בני מדין שרדפו אחרי בני ישראל על ידי בנותיהם להחטיא את עם ישראל הווי מחד גיסא עבירה וקלון לנרדפים שבעלו ערוה, ברם מאידך אין זה דומה לעריות, שהרי הן לא היו חפצא של עריות אלא הוי דין בועל ארמית שאין עליה מיתה בידי אדם וכרת רק דינא דקנאים ופוגעין בו, ולא דמי כלל לזכר ונערה מאורסה.

בר מן דין דכולהו איפגימו שהרי כבר נבעלו בעבירה ואיפגימו כבר מחמת העבירה וא"כ לכאורה לפי דינא דהגמ' מתרתי ענייני, אין עניין של הצלת הרודף אחר עבירה להציל בהריגת כל אנשי מדין, א"כ היאך משויינן דינא דהצלה דעריות למעשה מדין? וצ"ע.

והנה באמת בתנחומא שם לא נקטו עניין הצלה מטעם רודף (כי אולי הפרשה חלוקה כפי שהקשנו) אלא נקטו טעם אחר דהבא להרגך השכם להרגו, דזה לשונם "מכאן אמרו חז"ל אם בא להרגך השכם להרגו" כפי שנאמר לגבי הבא במחתרת. ברם לזה גופא יש פרשה בפני עצמה שלמדו זאת מ"אם במחתרת ימצא הגנב אין לו דמים" ואיתא בגמ' בסנהדרין (דף ע"ב ע"א) "אמר רבה מאי טעמא דמחתרת (שהתירה התורה את דמו של הגנב שבא במחתרת, ולכאורה הוא לא בא על עסקי נפשות רק ליטול ממונו של בעל הבית) חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו והאי מימר אמר, אי אזלינא קאי לאפאי ולא שביק לי, ואי קאי לאפאי קטלינא ליה, והתורה אמרה "אם בא להרגך השכם להרגו" ובפרש"י (ד"ה חזקה) שהתורה אמרה בפרשה זו שהורגין הבא במחתרת, דהבא להרגך השכם להרגו.

של משה מוצדק לחלוטין, דאם המדינים שרק נתנו עצה נענשו חמורות על אחת כמה וכמה שיש לענוש את המואבים ועל כן מותר להתגרות בהם מלחמה, על זה ענה לו הקב"ה דאף לפום סברתך הזו לא מחשבתך מחשבתי כי יש לקב"ה חשבון אחר, להוציא מהם שתי פרידות ובשל זה אין לפגוע בכל האומה כולה.

ובזה מובן היטב מפני מה נשא משה רבינו את הק"ו מהפסוק "צרור את המדינים" ולא מהפסוק "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים", דבצרור את המדינים מונחת הנקמה על מעשה הזנות כפי שהפסוק עצמו מפרש, ובזה יש מקום לק"ו של משה רבינו.

ברם אם היה מביא את הפסוק שנאמר במטות, נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים שם הנקמה היא על מה שהתחילו במלחמה ושם הרי לא קיים הק"ו דמואבים היה להם לחשוש ולפיכך מלחמתם מוצדקת, משא"כ מלחמת מדין היא מלחמה שאינה מוצדקת, ולפיכך יש להעניש את המדינים, אבל לא את המואבים, וע"כ הק"ו של משה רבינו הינו מופרד לחלוטין, והדברים נפלאים ביותר וראויים להתבונן בהם, ודו"ק היטב.

ב) עיונים בסוגית "הבא להרגך השכם להרגו."

"צרור את המדינים והכיתם אותם כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם המוכה ביום המגיפה על דבר פעור."

איתא בתנחומא (פנחס סי' ג') צרור את המדינים והכיתם אותם, למה? כי צוררים הם לכם, מכאן אמרו רז"ל אם בא להרגך השכם להרגו, ר' שמעון אומר מנין אתה אומר שכל המחטיא את חברו קשה מן ההורגו, שההורגו בעוה"ז יש לו חלק לעוה"ב, והמחטיאו הורגו בעוה"ז ולעוה"ב."

והדברים צ"ע, וכי טעם הריגת המדינים הוא משום גדר "הבא להרגך השכם להורגו?" והלא מהטעם הזה היה אסור להורגם שהרי פסקה רדיפתם, וכך היא ההלכה שאם יצא הגנב מן המחותרת והורגו בעל הבית נהרג עליו, וכן ברודף שהפסיק רדיפתו אסור להורגו, והנה כאן כבר פסקה רדיפת המדינים והנקמה באה רק זמן רב אח"כ וא"כ מה שייך לומר בזה דין רודף והבא להורגך השכם להרגו?

בר מן דין, טעם ההיתר שמותר להרוג את הבא במחתרת אינו שייך לנקמה אלא גדר דין הצלת הנרדף וכן הריגת רודף הוא מטעם הצלת הנרדף ולא מטעם נקמה, ואילו במדין אתי המלחמה מדין נקמה וכפי שמתבאר בפסוקים עצמם יעו"ש, א"כ מה השייכות לדין הבא להורגך ולכאורה צ"ע.

אמנם אפשר היה ליישב דגבי המדינים הוי רדיפה שאינה פוסקת, דכל מטרת אנשי מדין הייתה להחטיא את ישראל כדי להטותם מחיי עולם הבא לאבדון ודמי

הרודף שאסור להרוג את הרודף, אלא חובה להציל את הנרדף באיברו של רודף. (אלא שהרבה מהראשונים סוברים שזה לא קאי כלפי הנרדף רק כלפי המציל) ולכאורה יש מקום לומר דמפרשת הבא במחתרת למדים רק לשאר בני אדם שבאים להציל את בעל הבית שהרי להם קיים הכלל שחזקה שבעל הבית יעמיד עצמו על ממונו, לפיכך אם נכנס הגנב למחתרתו מותר להציל את בעה"ב ולהרוג את הגנב במחתרתו, אבל לבעל הבית עצמו לכאורה לא היה מקום ללמוד מכאן שיכול הוא להציל את עצמו עוד קודם שקם עליו

ועל כן נוכל לומר שכוונת המאירי ללמוד פרשת בא במחתרת מהתנחומא דבא ללמוד מכאן את דין הנרדף גופא שמותר לו להציל עצמו אף קודם שקרה המעשה, שהרי מה שהרגו עתה את המדינים על כרחך לא היה על מעשה העבר שהרי נגמרה הרדיפה וכל שהסתיימה הרדיפה אין כל היתר להרוג את הרודף? אלא ע"כ צריכים לומר דמה שהותר להרוג את המדינים הוא כפי שפירש המאירי ש"מתמידים הם לצרור" דהיינו שברור לנו שהמדינים לא יפסיקו מלזמום להחטיא את עם ישראל ואף שעדיין לא באו לעשות את המעשה אלא עצם ההשכמה להחטיא אנו כבר ממיתים אותם, הרי לנו שיש לימוד מפרשת מדין שמותר לנרדף לקום ולעשות מעשה עוד בטרם התחילה הרדיפה, משום שאנו חוששים שיגיע לעשות מעשה והוא הדין לגבי בעל הבית, זה תורף דבריו יעו"ש.

ברם דבריו תמוהים לי מאד, דאם כדבריו דבעל הבית עצמו אינו יכול להציל עצמו כיון שלא התחילה מעשה הרדיפה כל עוד לא נעמד בעל הבית על ממונו, א"כ מהיכן יותר לאחר להצילו, הלא כל עוד לא נעמד בעל הבית על ממונו עדיין לא התחילה הרדיפה? ועוד הלא בעל הבית יכול למסור את ממונו ולא יעמיד עצמו וממילא הגנב יטול רק את ממונו, ואין זה כלל דבר פסוק שגנב בא להרוג את בעה"ב וא"כ הצלת הנרדף מניין לנו? אלא כפי שאומרת הגמ' "חזקה שאין אדם רואה שנוטלים את ממונו" ולפיכך אנו רואים כאן את סוף המעשה בתחילתו.

ובכלל פרשת רודף ובא במחתרת שתי פרשיות חלוקות שהרי התורה למדה כל אחד ממקום אחר, את הבא במחתרת למדו מאם במחתרת ימצא הגנב, ודין רודף למדו מנערה המאורסה, ובהבא במחתרת נאמר לשון הבא להרגך השכם להרוג משמע שאתה משכים לבוא אליו לפני שכלל יבוא אליך, דבר שלא נאמר בפרשת רודף, שלפני שהתחילה רדיפתו אסור להרוג רק על זממתו, ובגנב ברגע שחותר את הבית הוא מגלה את זממתו ואנו הורגים אותו על עצם מחשבתו להרוג אף שלא בהכרח שהמעשה יקרה. ומלבד זאת בעל הבית אינו בגדר שיכול למסור את ממונו, שהרי המציאות היא הפוכה שאינו מסוגל להעמיד עצמו על כך.

ויש להבין למה לנו שתי פרשיות של בא להרגך השכם להרוג? אמנם באמת אלו הן שתי פרשיות שונות, דהרי הבא במחתרת אתי על ממון ונפשות דכיון דיש לנו חזקה שמוכן הוא מלכתחילה להרוג את בעה"ב ואין לנו ספק בזה (שהרי לגבי מי שיש לנו ספק בו אסור לנו להורגו, כפי שאומרת הגמ' כלפי אב שבא לחתור בבית בנו). ברם כאן לא הייתה כלל רדיפה כלפי נפשות שהרי לא באו ליטול נפשו של מי שלא ירצה לעשות מעשה, אלא הוו פיתוי לעבירה, והוי יותר בגדר משים תקלת עון לפני העיור בדבר.

ולפיכך ודאי שאין מקום לחדש מפרשת הבא במחתרת דין הבא להרגך השכם להרוג, על כן צריכים לחדש כאן פרשה חדשה, ואתי התנחומא לומר דמהות דין צרור את המדינים הוא דין מחדש של הבא להרגך השכם להרוג, ונראה דאתי רבי שמעון בתנחומא לבאר את דעת התנחומא מפני מה יש לו דין של הבא להרגך והלא לא התכוונו כלל להרוג את בני ישראל רק להחטיאם? על כן אמר, מניין אתה אומר שכל המחטיא את חבירו קשה מן ההורגו, שההורגו בעוה"ז יש לו חלק לעוה"ב, והמחטיאו הורגו בעוה"ז ולעוה"ב. ברם יש לתמוה דאפשר מכוח ק"ו ללמוד מבא במחתרת דבא רק על נפשות כ"ש בא על ליטול חייו לעוה"ב וצ"ע.

והנה יש לנו מאירי מופלא בעניין, שכתב בסוגיא זו"ל "התורה אמרה הבא להרגך השכם להרוג והיכן אמרה? פירשוה במדרש תנחומא (פרשת פנחס) מ"צורר את המדינים כי צוררים הם לכם", ולשון צוררים ר"ל מתמידים להצר לכם, ולא סוף דבר, שהרשות ביד בעה"ב להרוג, אלא אף לכל המוצאו, שהרי כרודף הוא חשוב".

נראה דלמדו המאירי יסוד דין הבא במחתרת שמותר להורגו מדברי התנחומא, ולכאורה מה השייכות? אלא כנראה שלמד שאם סיבת הריגת אנשי מדין כיון שזממו להמיתם לעוה"ז והעוה"ב הוא הדין למי שחפץ להמית לעוה"ז. ברם תימה עצומה עליו למה הוצרך המאירי להביא משנתו ממרחקים והלא פרשת הבא במחתרת מתבארת היטב בגמ' שנלמדת מזה שהתירה התורה להרוג את הגנב במחתרתו ומשמע דמקור הדין נלמד משם מפני מה הרחיק המאירי להביא את המקור לכך מדברי התנחומא?

וראיתי בספר "חבצלת השרון" שהעלה תמיהה בפרשת הבא במחתרת, דלכאורה היאך מותר להרוג את הגנב בתחילת חתירתו והלא עדיין עוד לא נמצא כלל במצב של רדיפה שהרי כל עוד לא מצא את בעל הבית שעומד מולו ויתכן שבעל הבית כלל לא יעמוד על ממונו, אם לא יהיה בבית או שישן ולא יחוש, כפי שקורה בהרבה מקרים וגם פעמים רבות אינו מתנגד כלל, א"כ לא סוף דבר שבא להרוג ואף אם בא להרוג עדיין מחוסר מעשה רדיפה מציאותית.

בר מן דין, הרי יכול בעל הבית לא להעמיד את עצמו על ממונו, וא"כ יכול הוא להציל את עצמו באחד מאברי

בב"מ קי"ד (ע"א וע"ב) איתא: "אשכחיה רבה בר אבוא לאליהו דקאי בבית הקברות של נכרים... אמר ליה לאו כהן הוא מר, מאי טעמא קאי מר בבית הקברות, אמר ליה לא מתני מר טהרות, דתניא רבי שמעון בן יוחי אומר קבריהן של נכרים אין מטמאין, שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, אתם קרויין אדם ואין נכרים קרויין אדם".

ובמדרש עשרה הרוגי מלכות איתא: "וכשנפטר (ר' עקיבא) בא אליהו הנביא זכור לטוב ונטלו על כתפו ונשאו חמש פרסאות, ופגע בו ר' יהושע הגרסי אמר לו וכי אינך כהן, אמר לו גופו של צדיק אינו מטמא" (הובא בתוס' ב"מ קיד: ובראשונים).

הרי להדיא שהיה פשוט ליהושע הגרסי ולרבה בר אבוא שאליהו הנביא מוזהר בכל דיני כהונה, וגם אליהו הנביא הסכים עמם בזה, אלא שאמר שע"פ דין מותר לכהן להיות שם, ואמנם מתשובת אליהו הנביא אין כ"כ ראייה, כי התוס' והראשונים בב"מ שם כתבו שתשובתו היתה דחיה בעלמא, ובאמת מה שהיה בבית הקברות הוא משום שרוב ארונות יש בהן פותח טפח, ומה שקבר את ר' עקיבא הוא משום שהיה מת מצוה, עכ"פ משאלתם של יהושע הגרסי ורבה בר אבוא ודאי מוכח דסברו שאליהו הנביא חייב במצוות, וכן מוכח מדברי התוס' והראשונים שכתבו תירוץ איך נטמא אליהו למת.

ובעירובין מ"ג ע"א: "בעי רב חנניא יש תחומין למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה... תא שמע, הני שב שמעתא דאיתאמרן בצפרא בשבתא קמיה דרב חסדא בסורא, בהדי פניא בשבתא קמיה דרבא בפומבדיתא. מאן אמרינהו, לאו אליהו אמרינהו, אלמא אין תחומין למעלה מעשרה, לא, דלמא יוסף שידא אמרינהו". ע"כ. הרי להדיא שאליהו הנביא חייב במצוות כשיורד לעוה"ז, ואסור לו ללכת מחוץ לתחום (ואמנם המאירי שם פי' שרק המשילו לאליהו, ע"ש, אך יחידאה הוא וכל הראשונים פירשו את הגמ' כפשוטה, וגם פירושו בגמ' תמוה מאוד, ואכמ"ל).

ובמו"ק כ"ו ע"א איתא: "ולא מתאחין. מנלן, דכתיב ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים. ממשמע שנאמר ויקרעם איני יודע שלשנים, אלא, מלמד שקרועים ועומדים לשנים לעולם. אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן **אליהו חי הוא**, אמר ליה כיון דכתיב ולא ראהו עוד לגבי דידיה כמת דמי". ע"כ. הרי להדיא דאליהו נחשב חי גם כשעלה לשמים, וא"כ ודאי דגם עתה הוא חייב בכל המצוות כלל אדם חי.

ובתה"ד ח"ב סי' ק"ב נשאל בזה"ל: "אשת אליהו הנביא ז"ל או אשת ריב"ל אם יכולים לינשא לאיש אחר, נפקא מינה לדורות ג"כ אם יזכה אחד כמו הם, ומההוא עובדא דקאי אליהו בבית הקברות כו', משמע קצת לאיסור". עכ"ל השאלה, וכוונת השואל שאם אליהו עדיין חייב במצוות הרי שהוא נחשב חי, וא"כ

(אף שאין אדם מחבב ממונו יותר מנפשו? ברם יש לומר דבעל הבית בטוח בעצמו שיוכל לגבור על הגנב ואינו רואה זאת כוודאי סכנה, דאם היה בטוח שהגנב יהרוג אותו לא היה מעמיד עצמו, שהרי הגנב יכול את חייו ואת ממונו אחר מיכן, ולא הרויח כלום במעשה, אלא ע"כ שבעל הבית בטוח בעצמו שיוכל להציל עצמו ולפיכך הוא מעמיד עצמו, והגנב לוקח זאת בחשבון ובטוח שאם ימצא את בעל הבית יעמוד כנגדו והוא בא להרוג או להיהרג, ואף הגנב עצמו אם היה יודע שבעל הבית יגבר עליו לא היה בא להרוג את עצמו, אלא שגם הגנב בטוח בעצמו שיגבר על בעל הבית ולפיכך הוא בא יותר להרוג, אלא שעל צד הספק המועט שאולי ייהרג על זה מוכן הוא למסור נפשו להיהרג או להרוג ודו"ק היטב בזה).

הלכך שבה וגם ניצבה קושייתו של חבצלת השרון על דברי המאירי וצע"ג. אשמח לשמוע ביאור בעניין.

(מהרה"ג החו"ב בעל וברך דוד שליט"א)

ג) האם יש לאליהו הנביא דין אדם או דין מלאך

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן (כה, יא)

כתב הבן איש חי בשו"ת תורה לשמה סי' ש"פ: "שאלה. אליהו הנביא זכור לטוב שהוא בא ויורד בעוה"ז שמתלבש בגוף ולומד עם החכמים והולך ובא עמם כשאר אדם, אם יש לו דין מלאך גמור בעת שהוא בעוה"ז ומתלבש בגוף, או דלמא יש לו דין נביא, ונפקא מינה אם חייב להתפלל, וכן בשאר מצות בהיותו בעוה"ז ואם יצטרף למנין קדיש וקדושה, יורנו ושכמ"ה.

תשובה: גם בהיותו מלובש בגוף בעוה"ז ויושב עם החכמים ובא עמם בדמות אדם ממש עכ"ז הוא חשוב מלאך ויש לו דין מלאך גמור בכל העניינים ואינו נכלל עם בני אדם, וראיה לזה ממ"ש בגמרא דפסחים דף פ"א ע"ב ברייתא ערוכה שם איזהו טומאת התהום כל שלא הכיר בה אחד בסוף העולם הכיר בה אחד בסוף העולם אין זה טומאת התהום, והיא הלכה פסוקה להלכה בהרמב"ם הלכות נזירות, ע"ש, והנה אליהו הנביא זכור לטוב ודאי הוא מכיר בה ואם נחשב בכלל בני אדם להיותו מלובש בגוף א"כ בהיותו בעוה"ז ליכא טומאת התהום דהא איכא חד דמכיר בה, אלא ודאי גם בהיותו מלובש בעוה"ז יש לו דין מלאך גמור ולכן אין ידיעתו והכרתו בזה מעכבת דאינו בכלל בני אדם, יהי רצון זכותו יגן בעדינו, אכי"ר. והיה זה שלום וקל-שדי ה' צבאות יעזור לי. כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו".

והנה דברי קדשו צע"ג מכמה סוגיות מפורשות, שלכאורה מבואר בהם להדיא שבעת שאליהו הנביא נמצא בעוה"ז הוא חייב בכל המצוות ככל איש ישראל:

אינו כן, כי גם שלבש מדרגות המלאכות יכול לסמוך מצד מדרגת האישיות שיש בו, כי עדיין הוא במעלתו הראשונה בשלמות גם מצד האישיות, וזה מבואר."

אמנם צע"ג למה כתב הרלב"ח חילוק זה בדרך אפשר, הלא חילוק זה מוכרח להדיא מתוך דברי התה"ד, שהרי השואל כתב להוכיח שאשת אליהו אסורה מהעובדא דאליהו בבית הקברות, והתה"ד השיב לו על ראייה זו דפשיטא ששמר את כל התורה כדמוכח בעירובין בסוגיא דתחומין למעלה מעשרה. ועל כרחק כוונתו לומר דאין זה סותר כלל למה שכתב שאשתו מותרת, כי אע"פ שאליהו חי מ"מ כיון שהוא רוחני כמלאך ממילא אינו בגדר "רעהו", ועל כן אשתו כבר אינה בגדר "אשת רעהו" ומותרת.

וכן צ"ע דעת המהר"י בי רב איך חשב להוכיח מתשובה זו שאליהו לא נחשב חי, ועוד צ"ע מה יענה מהר"י בי רב על הראיות המפורשות מב"מ קי"ד ועירובין מ"ג ומו"ק כ"ו דמוכח התם להדיא שאליהו הנביא נחשב חי לכל דבר.

אמנם הנה ידוע מה שכתב בזה בשו"ת חת"ס ח"ו ליקוטים סי' צ"ח, וז"ל:

"אבל האמת יורה דרכו כי מעולם לא עלה אליהו בגופו למעלה מיו"ד טפחים, אך נפרדה נשמתו מגופו שם והנשמה עולה ומשמש למעלה בין מלאכי שרת, וגופו נתדקדק ושורה בגן עדן התחתון בעוה"ז, וביום הבשורה במהרה בימינו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הלז, ואז הוא ככל אדם מחכמי ונביאי ישראל, והוא מוסמך מרבו אחיה השילוני או ממרע"ה אם הוא פנחס, והוא יסמוך את חכמי ישראל ואז יש לו דין ככל בני ישראל, וכן בכל פעם שמתגלה ומתראה בעוה"ז מלובש בגופו הזך, אך כשמתגלה בנשמתו כמו ביום המילה אז איננו מחויב במצות במתים חפשי כתיב, ועוד שירד ממטה למעלה לא שייך שם תחומין, וכשמתגלה על אופן זה הרי הוא מלאך, אעפ"י שלומד תורה ומגלה דינים אין לקבוע הלכה עפ"י דבריו דה"ל רק כמו חלום ורוח נבואה ואין משגיחין בבת קול, אך כשמתגלה בלבוש גופו הרי הוא מגדולי חכמי ישראל ותשבי יתרץ קושיות ואיבעיות ואיליו תשמעון כי מי כמוהו מורה, וכשראוהו רבב"ח בבית הקברות של גוים וא"ל לאו כהן מר אז נתגלה בלבוש גופו דאנשמה בלא גוף לא שייך לשאול לא כהן מר, והני שב שמעתתא אם אמרו אליהו ע"כ בלבוש גופו אומרן כדרכו לברר הלכה, וא"כ בא מג"ע התחתון ע"פ שטח הקרקע לא מלמעלה למטה, ושפיר היא מוכרח דאין תחומין ובא בקפיצה, ושמור זה."

ולפי זה נראה דסבר המהר"י בי רב דודאי כאשר יורד אליהו הנביא לעוה"ז, אזי מתלבש הוא בגופו הגשמי והרי הוא כבן אדם, אך מ"מ בשעה שעולה לשמים פושט מעליו את גופו הגשמי ואז דינו כמת, ולכן ס"ל שבכל פעם שמגיע לארץ הרי הוא כמת שקם לתחיה,

אשתו אסורה. והשיב ע"ז התה"ד: "אשת רעהו אסורה ולא אשת מלאך, שכולו רוחני ולא גופני. ומה שהבאת ראייה ממה שעמד בבית הקברות, דפשיטא דאליהו ז"ל שמר כל התורה כולה, כדאיתא להדיא פ' מי שהוציאוו דאפי' תחומין דרבנן מנטר להו" (ועי' מה שהק' על דבריו בקובץ שיעורים ח"ב סי' כ"ח).

הרי דגם התה"ד פשיטא ליה שאליהו הנביא חייב לשמור את כל התורה כולה, ורק לענין היתרא דאשתו כתב דמותרת אף שלא מת, כיון שנחשב מלאך.

אמנם לכאורה מצאנו לשני גדולי עולם שנחלקו בזה, הלא המה רבותינו הגדולים המהר"י בי רב והרלב"ח שהיתה ביניהם מחלוקת גדולה על ענין חידוש הסמיכה, כידוע שהמהר"י בי רב רצה לחדש את הסמיכה, שעל ידה יהיה אפשר לחדש את הסנהדרין ולדון דיני נפשות ועונשים וקנסות, ועיקר סמיכתו היתה על דברי הרמב"ם בפיהמ"ש בסנהדרין שכתב שאם יסכימו כל חכמי א"י לסמוך את אחד מהחכמים יהיה לו דין סמוך. והיה ויכוח גדול בינו לבין הרלב"ח האם הרמב"ם בחיבורו חזר בו מדין זה או לא.

והנה הרמב"ם בפיהמ"ש כתב להוכיח דין זה "שאם היה אמת שלא היה לנו כח לעשות סמוכים בזמן הזה אף כשיבא המשיח לא יהיה לנו כח למנות דיינים, ואפילו המשיח ואליהו אין להם כח להוסיף שום מצוה ולא לגרוע". והרלב"ח בקונטרס הסמיכה כתב שהרמב"ם חזר בו בזקנותו "כי יש לאומר שיאמר שאותו הייעוד אינו כי אם לאחר בא המשיח, ואז אין קושיא כלל איך ישובו הסנהדרין אם אין כח ביד כל החכמים לסמוך, שהרי אליהו ע"ה עתיד לבא עם המשיח והוא סמוך קיים בגוף ונפש ויכול לסמוך לכל בתי דייני ישראל". ומהר"י בי רב השיב על זה: "**שאליהו הרי הוא כשאר הצדיקים שמתו שכשיחיו לא יועיל הסמיכה שנעשתה להם מקודם בזה העולם**", והסתמך על דברי התה"ד הנ"ל. והרלב"ח השיב על זה: "אולי שכן היה דעת הרב מקודם כשפי' המשנה, אמנם אחר כך חזר בו בפסק מטעם שאינו דומה, **ואינו כמי שמת כיון שהוא מצוי בעולם ונראה לראויים לו**", והביא ראייה ממש"כ הרמב"ן ושאר ראשונים בב"ב קכ"א ע"ב שחונך נחשב שמת שהרי נסתלק, "אבל אליהו מצוי בעולם ועם הראויים לו".

ועל מה שהביא מהר"י בי רב מדברי התה"ד כתב הרלב"ח: "אף על פי שיהיה אמת שנראה כן מאותה התשובה לאו טביומי חתום עליה דנהיה מוכרחים לקבלה, ויותר ראוי להטות אחר הנראה מסברת הרמב"ן ובעלי החדושים שכתבת. נוסף על זה שגם מהתשובה ההיא אינו מוכרח, וחלוק גדול יש בין פטור האשה לסמיכה, שכיון שחלה עליו מדרגת המלאכות אף על פי שגם יש עליו מדרגת האישיות נפטרה אשתו, ומהטעם שכתב כי היא נשאת לאיש לא למי שלבש גם כן מדרגת המלאכות, אמנם בענין הסמיכה

פאת השדה, כללים כלל ג ריש סימן יד; חלק ב, דף צה, ב.)].

וכן דברי החוות יאיר (סימן סא) "כי ראינו מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים שסמכו על הגורל באשר נעשה בלי מחשבות אדם ופעולת אנוש מצד התחכמות אך בגורל תחלק הארץ וכן סמכו על הגורל במיתת עכן ויונתן לולי שפדאוהו העם לא מצד הודאתו ונאמר בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו ואפילו באומות העולם היה מקובל זה כמו גבי יונה והמן הרשע לפשטיה דקרא".

מכח זה כתב החוות יאיר שכל קלקול שיהיה בגורל [אף לרעת הזוכה כגון שנכתב שם אחר שני פעמים], התבטל הגורל ממילא. ועל עיקר דבריו כבר ראו רבים וכן תמהו, שהרי הגורל של ארץ ישראל היה באורים ותומים, ובעכּן הוא הודה שכך היה מעשה [אמנם ברש"ש (סנהדרין שם) מבואר שיהושע סמך על הגורל בלבד בלי הודאת עכן].

ויעויין בשו"ת מגד שמים (לרבי יעקב סיניגאליה, רבה של אנקונה באיטליה, המוכר על שם ספרו "שבת של מי", סימן יד, דף י, א – י, ב) שהביא את דבריו של רבי דוד זינצהיים "היד דוד" שתמה על דברי החוות יאיר הללו, ויעויין עוד בשו"ת רב פעלים (חלק ב, י"ד סימן ל), ובשו"ת יביע אומר (חלק ו, חושן משפט ד, אות ג).

וראיתי להביא מספר נידונים בדיני גורל.

ב. המגן אברהם (סימן קלב, ב) האריך בדיני קדיש, ובתוך דבריו כתב מספר דינים בדיני גורל על קדיש [ולפי דבריו למדנו שהמנהג היה שרק אדם אחד אומר את הקדיש בכל פעם, בשונה ממנהגינו היום, ויעויין עוד בשו"ת האלף לך שלמה (אורח חיים סב) שביאר היאך מותר לעשות גורל, והרי אין שואלים בגורלות]. וזה לשונו: "כשמטילין גורל ד' או ה' ויש בהן ב' שיש להן אותיות שוות כגון ת' והאחרים יש להם מנין הפחות מזה אז בטל גורל וצריכים כולם

שלפי דעתו אינו ראוי לסמוך דיינים, והא דאמרי' במו"ק כ"ו "אליהו חי הוא", אולי פירש דס"ד שכוין שיכול בכל רגע לחזור לגופו ולהראות בעולם אי"ז נחשב מת לענין אבילות, אף שלפי האמת בשעה שעלה לשמים דינו כמת.

עכ"פ זה ודאי דכולי עלמא מודו שכשנראה אליהו כאן בארץ יש לו דין אדם חי, כדמוכח להדיא בסוגיות הנזכר לעיל, וצע"ג דברי התורה לשמה.

ומה שהוכיח התורה לשמה מטומאת התהום, לכאן יש לדחות דבעינן דוקא שיכיר בה אחד בראיה טבעית, אבל אם יודע בנבואה או בראיה רוחנית אין זה נחשב שהכיר בה, וצ"ע בזה.

שוב ראיתי בשו"ת תורה לשמה הוצאת מכון אהבת שלום שציינו שהבן איש חי עצמו בשו"ת הוד יוסף סי' נ' הביא את הראיות מעירובין וב"מ שאליהו הנביא חייב במצוות, ואפשר שחזר בו.

"ממדבר מתנה" - עיונים בפרשה (מהרה"ג רבי בניהו כהן שליט"א)

ד) אך בגורל יחלק את הארץ

א כתוב בפרשת השבוע (במדבר כו, נה) "אַךְ בְּגוֹרֶל יִחַלֵּק אֶת הָאָרֶץ לְשִׁמּוֹת מִטּוֹת אֲבֹתָם יִנְחָלוּ". כלומר, שנחלת ישראל בארץ נקבעה על פי הגורל. ובגמרא בסנהדרין (מג, ב) כתוב "תנו רבנן, נא אין נא אלא לשון בקשה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע חטא ישראל, אמר לפניו ריבוננו של עולם מי חטא. אמר ליה וכי דילטור אני, לך הפל גורלות. הלך והפיל גורלות, ונפל הגורל על עכן, אמר לו, יהושע בגורל אתה בא עלי. אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הדור אתם, אם אני מפיל עליכם גורל על אחד מכם הוא נופל. אמר לו בבקשה ממך, אל תוציא לעז על הגורלות, שעתידה ארץ ישראל שתתחלק בגורל שנאמר אך בגורל יחלק את הארץ".

וידועים דברי תשובת הגאונים (שו"ת גאוני קדמאי סימן ס) "אין רשות לאדם מישראל לעבור על הגורל, שאין הגורל אלא מפי שמים, שנאמר: על פי הגורל תחלק הארץ, והעובר על הגורל כעובר על עשרת הדברות!" [ובעיקר ענין דבר זה יעויין בשדי חמד

8 קושיית התוספות יום טוב, שאפשר לומר שהגורל נעשה בין אותם ארבעה ולא בין שאר הכהנים.

והמעיל צדקה (סימן י) כתב על זה: "ואני אומר דאינו דומה הנדון ההוא לראייה, דהש"ס דהתם מתחילה שהיו רצים ועולים היה כדי שלא להטריח בגורל, כמפורש שם משום דלא יבואו או משום אונס שינה, אבל בלאו הכי אין מצד זה הדין שיהיה כל דאלים גבר וקל ברגליו לרוץ שיזכה הוא יותר מחבריו, אלא שההכרח נתן כך דלא יתרשלו מלבוא, ולכן אם במקרה אירע להם שהיו שנים שווים שעל כרחך צריכין לפייס למה יפסידו האחרים את שלהם ובמה זכו הראשונים, כי ההפסד שהפסידו הראשונים במרוצות אלו השנים לא היה כל כך על פי הדין, כי אם לתקנת המצוה, ובזה לא תפסיד אם לפעמים יעשו גורל במקרה כזה, אבל כאן הפסידו אלו שהיה להם אותיות פחותים בדין וביושר למה יחזרו שנית לגורל אחרי שכבר הפסידו זכותם" [וכעין זה כתב בשו"ת גור אריה יהודה, לרבי אריה לייב תאומים, רבה של ברודי (אורח חיים סימן פא)]. מבואר מדבריו שיש בגורל שני חלקים, חלק אחד מי לא זכה, וכלפי זה נגמר הגורל; וחלק שני מי זכה. ואף אם החלק השני לא הוברר עדיין פעל הגורל הראשון את פעולתו, וגילה לנו מי אינו זוכה. ויעויין עוד בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון, סימן ה, אות ז, דף עג, ב).

ג. ובשו"ת זכרון יוסף לרבי יוסף שטיינהארט, רבה של פיורדה בדורו של הנודע ביהודה, וגיסו של רבי ישעיה פיק ברלין (אורח חיים סימן א) האריך בדברי המגן אברהם, והביא את דעות החולקים, וביאר בסברת המעיל צדקה שני ביאורים: האחד, שגורל צריך להיות ללא מעשה אדם, כדברי החוות יאיר, וממילא כיון שאצל הכהנים היה שותף לזה גם ריצת רגליהם, הגורל בטל, וצריכים לעשות גורל חדש הכולל את כל הכהנים. ועוד הוסיף שבשאר גורלות כיון שיד הכל שווה בו, שייכת סברת רב אשי (בבא בתרא קו, ב) שבהיא הנאה דצייתי להדדי גמרי

להטיל גורל מחדש ואין יכולים השנים לומר האחרים כבר הפסידו חלקם ושנינו נטיל גורל".

כלומר, אם חמישה אבלים ערכו הגרלה ביניהם, והפתקים שהוכנסו לתיבת ההגרלות נכתב בהם האות הראשונה של כל שם, ושמות האבלים הם: ראובן, שמעון, לוי, יהודה, יששכר, ובפתקים נכתב: ר, ש, ל, י. ועלה בגורל האות י, אין יכולים יהודה ויששכר לומר שכעת הם יערכו גורל שני ביניהם מי יזכה, ואילו השלושה האחרים בודאי לא זכו, אלא עורכים גורל חדש. מבואר מדבריו חידוש גדול, שהגורל צריך להיות מבורר לזוכה אחד. לא רק לברר מי לא זכה, אלא גם לברר מי זכה.

והביא לכך ראייה "וראייה מריש פרק ב דיומא דבזמן שהם שוים הממונה אומר להם הצביעו והיו מטילים כולם גורל ואף שאותן השנים היו קרובים מאחרים". דהיינו שבגמרא מבואר שלאחר שתיקנו לעשות גורל, אין אומרים שהגורל ייערך רק בין השנים שהשיגו את חבריהם, אלא עושים את הגורל בין כל הכהנים. נמצינו למדים שגורל אמור לתת הכרעה מי זוכה ולא רק מי לא זוכה. [ומלשונו נראה שיש עוד מקרה שהוא דן בו, באופן שהתמודדו עשרים ושלושה אנשים, ולשנים האחרונים נכתב האות ת בשמם, ולאחר שעלתה האות ת טוענים אותם שנים ששאר האנשים יצאו מן הגורל].

המחצית השקל על אתר הביא חבל פוסקים שחלקו על דברים אלו. האליה רבה (אות ט) כתב שבמקרה של הגמרא ביומא אי אפשר לעשות את הגורל רק בין שניהם, וכמו שכתב התוספות יום טוב שם, לפי שאם יבחרו מספר זוגי ידעו מיד שזכה השני, ואם יבחרו מספר לא זוגי ידעו מיד שזכה הראשון [והאריך שם לדון האם אומר המספר הוא עורך את הגורל או לא]. ובעניותי לא זכיתי להבין דבריו כלל, מנין להם שבגמרא ביומא מדובר שרק שנים השיגו את שאר חבריהם, והלא אפשר לומר שארבעה השיגו את השאר והגורל נערך בין ארבעתם, וחוזרת

והמעייין בכל ראיותיו יראה שאינם מוכרחות כלל. וכבר תמה על זה בחדרי דעה שם [ובחזון איש (י"ד סימן סט סק"א ד"ה בפ"ת [והועתק בשלימות בחלק חושן משפט (סנהדרין סימן כה ד"ה בפ"ת)], ובספר יביע אומר (שם, אות ב), ויעויין עוד בהשמטות ומילואים שניסה להליץ זכות בעד התפארת למשה]. אמנם יש לציין לדברי הספר חסידים שנראה שלא היה ברור לו ענין זה. בתחילה (סימן תשא) כתב "בני אדם שהיו בספינה והיה רוח סערה בים, אינם רשאים להפיל גורלות שאם יפול על אחד מהם יטילוהו אל הים, כאשר עשו ליונה בן אמיתי, אין לעשות כן, דהשתא אסמכתא לא קניא אפילו לענין ממון, וכל שכן לענין נפשות שלא יסמכו על הגורל, ומה שכתוב אצל שאול (שמואל א יד, מב) הפילו (גורל) ביני ובין יונתן בני וילכד יונתן, שם היה ארון הברית ומה' כל משפטו, והם ידעו באיזה ענין להטיל הגורל, אבל עתה אין לסמוך על הגורל, ואפילו בממון אין מפילים גורל אלא כשחולקים בשוה, אבל אין נותנים שתי חתיכות כנגד חתיכה אחת ולא חתיכה גדולה כנגד חתיכה קטנה, אלא בשוה באומד הדעת".

ומאיך גיסא, במקום אחר (סימן תרעט) כתב "בני אדם שעוברים בספינה בלב ים ועמדה עליהם רוח סערה לשבר הספינה או להטביעה, ושאר הספינות עוברות בשלום, בידוע שיש בספינה מי שחייב ורשאים להפיל גורלות, ועל מי שיפול הגורל ג' פעמים זה אחר זה, רשאים להפילו לים, ומתפללים לה' שלא יפול על הזכאי אלא על החייב, שנא' ה' אלהי ישראל הבה תמים (שמואל א יד, מא). וכן נאמר ויפול הגורל על יונה וכו'. ולמה לא אמרו ליונה להשליך עצמו לים, אלא לפי שלא רצה להשליך עצמו, ועוד שהרי גוים היו בספינה ומוטב שישליכוהו הם". [והאחרונים עמדו בסתירת דעתו. ויעויין בשדי חמד (חלק ב, פאת השדה, מערכת הגימל, סימן יד, ד"ה ואם אפשר, עמודים 191 - 192), וביביע אומר (שם, ד - ה)].

ומקני, וממילא זכו אותם שנים, מה שאין כן בריצה על הכבש שאין כל הכהנים שווים בזה, ועל כן כל שהתבטלה הכרעת הריצה על הכבש, ולא הוברר מי הוא הזוכה, חזר הדין שעורכים גורל בין כולם. ובדעת המגן אברהם יש לבאר שזכות העבודה בבית המקדש היא כהפקר ואין צריך להקנאה בזה, ועל כן שני המתמודדים שרצו לא זכו עדיין בשום דבר, ועל כן עושים גורל בין כולם, ולפי חילוק זה אמירת קדיש דומה לתרומת הדשן, לפי שהאבל לא זכה באמירת הקדיש, אלא זהו כהפקר.

אמנם בהמשך דבריו תמה, שהרי ברור הדבר שאם סיכמו ביניהם בזמן עריכת הגורל שאם תצא אות המשותפת לשני אבלים, יערכו אותם האבלים גורל ביניהם, ודאי שתנאם קיים, ואם כן לשם מה הוצרך להביא ראיה מתרומת הדשן.

העולה מדבריו, שבדברים שהם הפקר, בזה נוקטים כדברי המגן אברהם, שהגורל בטל לגמרי. אבל בדברים שיש בהם הקנאה עושים את הגורל בין השנים שיצאו תחילה.

ד. ברמ"א (יורה דעה קנז, א) כתב "עובדי כוכבים שאמרו לישראל תנו לנו אחד מכם ונהרגנו, לא יתנו להם אחד מהם, אלא אם כן יחדוהו ואמרו להם תנו לנו פלוני". ובפתחי תשובה על אתר (ס"ק יג) הביא את דברי התפארת למשה על אתר, שכתב "ונראה לי דמכל מקום מותר למסור להם אחד על פי גורל שיטילו ביניהם, כמעשה יונה הנביא. וכן מוכח מהמעשה של הגבעונים שאמרו (שמואל ב כא, ו), יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום לה' בגבעת שאול, ונתנו להם על פי קליטת הארון אף על פי שלא יחדום. וכן משמע ממעשה סרח בת אשר שבאה אליהם ואמרה שיואב מבקש אלף איש להורגם, ונתרצו ליתן, עד שאמרה שאינו מבקש אלא אחד והוא שבע בן בכרי. ובעל כרחך שעל ידי גורל רצו למסרם".

לעבודת אלילים, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

והקושיה עולה מאליה באיזו טענה ביזוהו השבטים, מה בכך שאבי אמו פיטם עגלים לעי"ז, ולא מסתבר שמעשיו יוכיחו על מעשי נכדו שאינם לש"ש, ובפרט יפלא שהרי זקנו זה נתגייר ולא הניח בידו ממעשיו הראשונים. ומאיך גיסא, אם יש בזה איזה חסרון שיהיה, אם כן מה מועיל ליחסו לזקנו השני, בן אלעזר בן אהרן הכהן, מה תשובה יש בזה.

ונראה בס"ד לפתוח פתחא חדתא, הנה באו"ח סי' נג סעיף הביא הבאר היטב ד' הב"ח ומהרש"ל דעדיף ליקח ש"ץ צדיק בן צדיק דאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק שאינו בכלל מעלה זו.

וי"ל דהכא היה בקנאת הקנאי על עבירה זו ענין של ריצוי והשבת חימה על כל ישראל, כמבואר בקראי, ושייך בזה ענין של מעלת צדיק ומעלת בן צדיק לעשות זאת, ועל כן באו השבטים בטענה שלא על פינחס לקנא קנאה זו ולהשיב חימה מעל בני ישראל, דאף שהוא צדיק, מ"מ כיון שאבי אימו פיטם עגלים לעי"ז, היה ראוי שיעשה זאת אחר מי שהוא צדיק בן צדיק. ואף כי אין אבי אמו מחזיק עוד במעשיו, מ"מ הלא במינו ש"ץ כי השו"ע שם דצריך שיהא פרקו נאה שלא יצא עליו שם רע על מעשיו אפי' בילדותו שכבר עשה תשובה עליהם, ואם כן דבמעלת ש"ץ יש ענין שיהא שלם בלא עון מעולם, א"כ יתכן דגם אצל אבותיו יש ענין זה, (ואמנם יש לדון בזה דהא דצריך שיהא פרקו נאה שלא יצא עליו שם רע על מעשיו אפי' בילדותו שכבר עשה תשובה עליהם אי"ז מעלה בקבלת התפלה, רק בחשיבות הש"ץ בפני הקהל, אך יתכן שזהו מעלה בקבלת התפלה אצל השי"ת). ונמצא דאם אבי אמו של פינחס

ונסיים בפנינה יפה מקולמוסו של המהר"ל דיסקין (על התורה, פרשת מקץ, עמוד קג – קה) שדקדק בלשון הפסוקים (בראשית מב, יט – כד) "אם כְּנִים אַתֶּם אַחִיכֶם אֶחָד יֶאֱסֶר בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶּם וְאַתֶּם לְכוּ הִבִּיאוּ שָׁבֶר וְרַעְבוֹן בְּתִיכֶם. וְאֵת אַחִיכֶם הִקְטַן תְּבִיאוּ אֵלַי וַיֹּאמְרוּ דְבַרְיֶכֶם וְלֹא תְמוֹתוֹ וַיַּעֲשׂוּ כֵן. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אָבֵל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל אָחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוּ אֲלֵינוּ וְלֹא שָׁמְעֵנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֲלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת. וַיַּעַן רְאוּבֵן אֶתֶם לֹאמַר הֲלוֹא אִמְרָתִי אֲלֵיכֶם לֹאמַר אֵל תַּחֲטְאוּ בְיָלֶד וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ. וכו'. וַיִּסַּב מֵעֲלֵיהֶם וַיִּבֶן וַיִּשֶׁב אֶלֶהֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם וַיִּקַּח מֵאַתֶּם אֶת שְׁמֵעוֹן וַיֶּאֱסֶר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם". וצריך ביאור, מה עשו האחים תחילה, ועוד מפני מה אמרו כעת שהם אשמים ולא קודם לכן כשהתגולל עליהם יוסף.

וביאר ענין זה על פי דברי החוות יאיר שהובאו מתחילה שגורל שבטל מקצתו בטל כולו, וממילא בתחילה כשאמר להם יוסף לבחור אחד מהם שיישאר במצרים שזהו סכנה, עשו האחים גורל, כדברי התפארת למשה וספר חסידים, שאין מוסרים לגוי אלא על ידי גורל, אמנם לאחר שהסכימו האחים שעונש זה בא להם כעבור אכזריותם במכירת יוסף, טען ראובן שהגורל פסול כיון שאם היה יוצא שמו בגורל הוא לא היה מסכים לילך, לפי שהוא אינו אשם בזה. וכיון שהתבטל הגורל, לא הסכימו האחים למסור אחד מהם, והוצרך יוסף עצמו לבחור אחד מהם וליטלו.

ולפי המבואר לעיל נמצא שהסבר זה תלוי בסתירת דברי הספר חסידים.

מהגאון בעל גינת אגוז שליט"א.

(ה) טענת השבטים על פינחס

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה, יא) וברש"י, לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים

דמסברות אלו נולד המחלוקת בתמונת וי"ו זו כדאמרן. (פתח עינים – סנהדרין דפ"ט ע"ב).

שאלה: האם פנחס הוא אליהו.

תשובה: י"א דפנחס הוא אליהו. [שהש"ר פ"ב] ובתוס' [בב"מ דקי"ד ע"א בד"ה מהו, ע"ע בשער ראובן סי' י"ב] מביא בשם תנא דבי אליהו שהיו חולקים ממי בא אליהו אם מרחל אם מלאה ובא אליהו ואמר להם שאני מבני בניה של רחל ונראה דאלו ואלו דברי אלהים חיים זהכלל הוא שאם רואה אדם ח"ו בני אדם שעוברין עבירה וכועס תיכף עליהם ומקנא קנאת ה' צבאות אזי ח"ו מעורר דינין על ישראל אבל פנחס אע"פ שקינא קנאת ה' צבאות אעפ"כ לא היה מעורר עליהם דינין ח"ו רק חסדים גדולים ומכפר על בני ישראל והוא היה המליץ על ישראל כדאיתא בגמ' [סנהדרין דמ"ד ע"א] שבא וחבטן בקרקע ואמר לפניו רבש"ע על אלו יפלו כ"ד אלף מישראל ומחמת זה נתן לו הקב"ה שני שכרים ברית שלום מחמת שקינא קנאת ה' צבאות וברית כהונת עולם מחמת שהיה בתוך בני ישראל ולא היה מופרד מהם והיה מעורר עליהם חסדים וכפר עליהם כמדת כהן הוא חסד ומכפר על בני ישראל וזהו הרמז בפסוק פנחס בן אלעזר וכו' השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי ואעפ"כ היה בתוכם והיה מעורר עליהם חסדים לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום מחמת הקנאה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל כי אע"פ שקינא כיפר על בני ישראל והיה מעורר עליהם חסדים

ובזה תבין דאלו ואלו דברי אלהים חיים דבאמת אליהו הוא פנחס ונמצא הוא בא מבני בניה של לאה ומה שכ' בתנא דבי אליהו שאמר שהוא מבני בניה של רחל כי זה לשון תנא דבי אליהו עד שבא אליהם ואמר להם זה שאני אליהו אני מבני בניה של רחל כי בשעה שקינא קנאת ה' צבאות בא אליו נשמה מרחל כי ברחל כתיב ותקנא רחל באחותה וזהו מדתה וזה שכתוב שם שאמר להם זה שאני אליהו שיש לי נשמה יתירה שאני נקרא אליהו אני מבני בניה של רחל זו הנשמה הוא מרחל שנאמר ותקנא רחל וגם רחל הוא מלכות הוא הנוקם. (קדושת לוי ריש פנחס).

שאלה: מדוע מכונה אליהו בשם תשבי.

פיטם עגלים, הרי חסר אצלו במעלת צדיק בן צדיק.

ועל זאת שבחו הכתוב ויחסו פינחס בן אלעזר בן אהרן, שהוא במעלת צדיק בו צדיק מצד אבי אביו, ושפיר ראוי להשיב חימה ולרצות על בני ישראל.

וממוצא הדברים נמצינו דיש לדון בכעין זה, איך יהיה בש"ץ שיש לו מצד אחד מעלת צדיק בן צדיק, אך מצד אחר יחוסו אינו טוב, האם נעדיפו על פני ש"ץ אחר ונחשיבו לצדיק בן צדיק או לא. ואולי יהיה לנו הכרעה מן הפסוק עפמשנ"ת דגם בכה"ג יש מעלה של צדיק בן צדיק.

ו) שו"ת על הפרשה.

מאת: הרב שר שלום עפג'ין הלוי מח"ס סדרת דובר שלום.

לע"נ הטענה של מרן רשכבה"ג הגאון המופלא מוריניו שמריהו יוסף חיים קנייבסקי זצוקלה"ה זיע"א.

פרשת פנחס.

פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן. (פכ"ה, פי"א).

שאלה: מדוע י' דפנחס קטנה.

תשובה: פינחס הוא מלא ביו"ד דעשרה ניסים נעשו לו. (פי' התורה לר' חיים פלטיאל תלמיד חבר דמהרמ"מ). וראיתי מכתב מהר"ר אברהם מדינה משבני מצרים הקדמונים שכתב משם אחד קדוש שזה טעם לוי"ו דשלום קטיעא ו' לרמוז הניסים שנעשו לפנחס ככלהו תנאי דלמ"ד עשרה ראש הוי"ו נקרא יו"ד ולמ"ד שנים עשר לכך קטיעא לרמוז שני ווי"ן שהם י"ב ולתלמודין שהם ששה הוי"ו כמספרה ששה עכ"ד.

ואפשר דהיינו פלוגתא דאיכא בתמונת וי"ו זו דיש אומרים שהיא וי"ו זוטא כמו יו"ד והיינו מ"ד דעשרה נסים היו ואיכא מ"ד דהוי"ו כרותה בנתים והיינו מ"ד שנים עשר נסים ויש מי שסובר שהיא ככל הוי"ן והיינו ש"ס דילן שסובר ששה נסים נעשו ומדברי הרב הנזכר נראה דלכל הדברות הוי"ו כמו שצייר בכ"י ורמוזים כל הסברות למר בראש ולמר בב' חצאיה ולמר במספרה אמנם לנו בעניותנו אפשר

שאלה: איזה שינוי יתחולל בין לויים לכהנים לעת"ל.

תשובה: כתב רבינו האר"י [שעה"פ – יחזקאל סוס"י כ'] צ"ל דלעתיד לבא הכהנים יהיו לויים והלויים יהיו כהנים והאריך בסודן של דברים. (מדבר קדמות מע' כ' אות י"ד, ליקוטי תניא פ"נ). (שער הפסוקים – יחזקאל סוס"י כ').

וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (שם, שם).

שאלה: במה זוכים המשתתפים בברית מילה.

תשובה: נאמר לי משם קדוש ישראל ה"ה הרב הקדוש מהר"ש מקארלין זצלה"ה הי"ד שאמר בשם המדרש בשעה שאמר הקב"ה לאליהו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל אמר אליהו אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה לא אוכל לסבול להיות שם והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית ואז יהיה ריקן מעבירות והשיב עוד אפשר יהיה המוהל בעל עבירה הבטיחו השי"ת שיכפר גם לו השיב עוד אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל כן שמעתי שיצאו הדברים מפי הקדוש הנ"ל ונ"ל שזה מרומז בפנחס הוא אליהו תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל כי הואיל מדתו קנאה והוצרך להיות אצל כל בריה ולא יוכל לסבול עי"ז גורם הכפרה לישראל כי הוצרך השי"ת להבטיחו כנ"ל. (אגרא דפרקא אות קמ"ו).

שאלה: מי הם אשר ביזו את פנחס ואיך תיקנו מעשיהם.

תשובה: כתב הרמ"ע מפאנו זיע"א העורבים של אליהו הנביא דכתיב ואת העורבים צויתי לכלכלך הם אנשי שבט שמעון אותם שפגעו בפנחס כשהרג את זמרי וכזבי וכו' ועתה האנשים ההם נתקנו להביא מחיה אליו ואחז"ל משלחן אחאב היו מביאים ומהם אמרו משלחן יהושפט מלך יהודה היו מביאים. (גלגולי נשמות אות ע').

וַנֶּאֱסַף אֶל עַמִּידָהּ גַּם אֶתָּה פֶּאֶשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אַחִידָהּ. (פכ"ז, פי"ג).

שאלה: מדוע ביקש למות כמיתת אהרן.

תשובה: אמרו חז"ל באותה שעה בקש משה למות כמיתת אהרן מפני שראה מטתו מוצעת בכבוד גדול וכתות כתות של מלאכי השרת סופדות אותו וכי בינו לבין אדם שאל והלא בינו לבין עצמו שאל ושמע

תשובה: מלשון תושבי שנתיישב בעוה"ז מכל אנשי דורו שכל העולם נקראים גרים משום שהם היום כאן ומחר בקבר אבל אליהו יכולים לקרוא אותו תושב משום שנעשה תושב. (טעמי המנהגים אות תכ"ב).

שאלה: מי יהיה לעת"ל המתורגמן של משרע"ה.
תשובה: לעת"ל בדורו של משיח יבוא משה רבנו בגלגול וילמד תורה לישראל וגם אז הוא יהיה ערל שפתיים והמתורגמן שלו יהיה אליהו הוא פינחס. (ספר החזיונות למהרח"ו ח"ד אות כ"ג).

לְכֹן אָמַר הַנְּנִי נָתַן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלֹם: (פכ"ה, פי"ב).

שאלה: מדוע ו' דבריתי שלום קטיעא.

תשובה: שלים כתיב והוא וי"ו קטיעא בפ"ג דקידושין כשהוא שלם. ד"א מתנה שלמה אני נותן לו י' מתנות במקדש י' במדינה (כי יו"ד במילוי גי' כ'). ד"א ו' קטיעא כי פנחס הוא אליהו וכן אליה כתיב חסר וי"ו ויעקוב מלא ו' שנטל ו' מאלהו למשכון עד שיבא עם המשיח ויגאל את בניו וזהו יגל יעקב ישמח ישראל ישמח אותיות משיח שישמח לימות המשיח ויחזור הוי"ו ויהא אליהו שלם: (בעה"ט).

פֶּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דְּבָרְתָהּ. (פכ"ז, פ"ז).

שאלה: מה רומזת התורה באומרה דברת.

תשובה: דברת ב' במסרה הכא ואידך ואני אשימם דוברות ביים, שהיו מלאות רוח אלהים וחכמות כים שהוא מלא, כמו שדרשו [בב"ב דקי"ט ע"ב] חכמניות היו דרשניות היו: (בעה"ט).

שאלה: לכאורה נראה תיבות כן בנות צלפחד וכו' מיותר.

תשובה: כתבתי בס' הקטן ראש דוד על הסדר שדבריהן מיוסדות על אדני פז ובכלל מ"ש כי בחטאו מת דכיון להודיע דחייבין במצות במדבר והוא צדיק ואינו חילול שבת דהוי מלאשצ"ג או גדולה עבירה לשמה ועל זה אמר ה' כן בנות צלפחד דוברות דמה שאמרו על אביהם אמת ולכן הזכירו ה' ואמר בנות צלפחד כי בזה הורה דאביהם בגן עדן כמ"ש בזה"ק עיי"ש. (חומת אנך פרשת פנחס אות ה').

וְהִיָּתָה לּוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית פְּהִנַּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאַלְהֵיוּ. (פכ"ה, פי"ג).

המנוגדת לערכיו, הוא מתנגד בכל הכוח, בלא פשרנות, ובלא הכלה, יהיה המחיר אשר יהיה העיקר הוא למנוע את הפעולות הללו.

החוסר בדרך זו, הוא שלמעשה אדם זה משעבד את כל הבריאה לסולם ערכיו, מונח בהתנהגות זו גם גאווה שחושב עצמו חכם מכולם, וגם כבוד עצמי מפורז, כמו"כ אנכיות וכעס. ולא זה המידה שהיתה לפינחס. כאשר נאמר שיש 'שבעים פנים לתורה' הכוונה היא שיש שבעים פנים, לא כל אדם בוחר באותה הדרך שהאחר בוחר, כל אחד יש לו את החלק שלו בתורה, ותפקיד בעולם, ולצורך מילוי התפקיד הוא מקבל את כוחות הנפש והנשמה המתאימים לכך וה' מסייעו ומנחהו להבין את התורה בדרכו שלו בכדי שיוכל ליישם את התפקיד שלו בעולם, ממילא כאשר יש קנאות המבוססת רק על השקפה בלא שיש הבט הלכתי חד וחלק בויכוח, זה בא משורש המידות הרעות.

לא כן הוא מידת הקנאות של פינחס, שמבוססת על אהבת הבריות, ואהבת ה', פינחס קינא את כבוד ה' שנרמס, הוא קינא לטובת כלל ישראל שלא יפגע מהחטא החמור והטומאה הזו שלא תתפשט לכלל ישראל, שהרי אין הקדושה שורה במקום טומאה, והקשר בין הקב"ה לישראל עלול להתנתק באם תימשך הטומאה הזו. ולכן הוא קינא, כלומר מעשיו לא נבעו מכעס על פגיעה בסולם הערכים שלו, אלא הוא קינא מתוך הבנת השכל, הוא קינא לטובת כלל ישראל ולטובת הקשר שלהם לקב"ה.

לכן קיבל פינחס את שכרו האמור, שאדם כזה שכל מעשיו הם למען הקירוב של ישראל לאביהם שבשמים שכרו הוא 'ברית שלום' שיהיה לו כוח וסייעתא דשמיא להשכין שלום בין אדם לחבירו, וכן 'וברית כהונה' שמטרת הכהן זה לסייע בקשר של ישראל לקב"ה בהקרבת הקורבנות ובפעולות שעושים בביהמ"ק.

הקב"ה את לחישתו שנאמר ומות בהר אשר אתה עולה שמה והאסף אל עמך כאשר מת אהרן אחיך בהר ההר. (אבות דרבי נתן, פי"ב מ"ד).

ז) פניני פז / הרב אברהם נח זלצמן, מח"ס 'אדני פז' על סוגיות הש"ס

במדבר פרק כה, י"ב

(י) וידבר ה' אל משה לאמר: (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי:

יש להתבונן במה שמבואר מפרשה זו, שהדרך בה השיב פינחס את חרון האף זה דווקא ע"י מידת הקנאות, והרי מבואר במשלי (פט"ו פ"א) 'מענה רך משיב חמה', והאיך יתכן שדווקא פעולה של כעין כעס 'קנאות' היא זו שמשיבה חמה, הלא בדרך כלל כאשר יש כעס בין שני צדדים, הדרך לפשר בין הצדדים זה דווקא במענה רך וריצוי הצדדים, ולא בפעולת כעס.

והנה השכר של פינחס היה במדבר (יב) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום: (יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל. כלומר שני דברים גם 'בריתי שלום' מידה של השכנת שלום שהיתה לאהרון, וכן ברית כהונה, והנה שאת ברית שלום מובן ההקשר שמאחר וזכה למנוע חרון אף מישראל, ועשה פעולה של שלום זכה לשכר בזה העניין, אך מה השייכות לברית כהונה.

ואפשר לומר בזה, שמידת הקנאות המדוברת, היא איננה המשמעות של קנאות המתפרשת כיום, שהיא: אדם שלפי סולם הערכים שלו יש לו דרך חיים מסוימת, וכאשר אדם אחר עושה פעולה אחרת

"נחשבה" – הגאון מורנו רבי יחיאל הלוי נוביק שליט"א

חפך בה וחפך בה דכולא בה – כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

ויאמר די אל משה קח לך את יחזעל בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו.

מה הפירוש איש אשר רוח בו?

ומדוע רק הוא ראו לחיות מנהיגם של ישראל?

והנה באונקלוס תרגם, גבר די רוח נבואה בית. – והנה מבואר הדבר, שבשביל להנהיג את עם ישראל ולהכניסם לארץ, צריך להיות בדרגת רוח נבואה.

וברשי"י, שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד. – ואף זה ניתן להבין, שבשביל להנהיג את עם ישראל ולהכניסם לארץ יש לחיות יודע להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד.

גם הפעם כשקרתה ההתרחשות המסתורית לא אכזב, היה זה לילה רגיל כקודמיו, שום אותות לא נצפו לאיזה מאורע לא שגרתי שעלול לקרות בו. בשעה 2:30 חושך מוחלט שרר בכל בית הסוהר אין לאדם מה להסתובב במסדרונות החשוכים, הוא עלול להתקל בקירות ולהיחבט כהוגן. בבית הסוהר השליטו משטר קשה מאד, כבר בשעה 11 וחצי היה כיבי אורות כללי, כל החדרים נגעלו בקפדנות, לאחר שהסוהרים עברו חדר אחר חדר וראו שהעניינים בשליטה, בשעה 12 הסוהרים גם הם הלכו לישון, לא היו להם חיים קלים, הם היו חייבים לצבור כוחות כדי לנהל את יום המחרת, אין הנחות בעניין.

בקומה השניה של בית הסוהר ממוקם חדרו של חיים שלום באמצע המסדרון, חדרו של השומר הקבוע עליו מוריס לוי היה הקיצוני במסדרון, המסדרון נבנה בצורה מעניינית מאד שנתנה לחדרו של השומר מוריס תצפית נאותה על מספר חדרים, הוא לא היה זקוק לפנס כדי להבחין באפילה העבותה, הייתה לו ראיית נץ או נשר, הוא ראה למרחקים אדירים בבהירות רבה, מלבד חושיו החתולים שהיו קשובים לכל שינוי קל.

עתה הדבר בא לכלל שימוש, לפתע הוא שומע רחש קליל שמעיד כי משהו מסתובב לו כעת במסדרון, הרחש היה כה חלוש שגם אדם עריני ביותר לא היה מבחין בקל לא כ"ש סוהר ישנוני, אבל התדר המיוחד של מוריס הקיצו והזניקו ממיטתו בשניות, נורה אדומה נדלקה במוחו, איש אינו אמור לנוע בשעה כה מאוחרת, כל האסירים נעולים בחדריהם המפתחות הם אצלו בלבד, גם איש מהסוהרים לא אמור לקום כבר בשעה זו, מי אם כן מסתובב כעת במסדרון?

הוא קם במהירות חתולית ממיטתו, רץ לפתוח את דלת חדרו כדי חוץ קל שיתן לו את היכולת לעקוב אחרי המסתובב האלמוני, לפתע הצטמרר גוו חש כאילו נדל (מרבה רגליים) מטפס על גופו תוך כדי נעיצת טפרים בעורו. הוא ראה שלושה אנשים לבושים בגדים שחורים שמתמזגים היטב עם החשיכה, חרש חרש הסיעו אלונקה במסדרון הוא חידד את חושיו והבחין באיש ששכוב על גבו מונח באלונקה, איש לא היה מבחין בקל בשל החשיכה העבותה, רק עיניו הניציות הבחינו זאת.

הוא עקב בסקרנות אחרי האלמונים היטב כדי לגלות מה הם זוממים לעשות, הם נעמדו ליד חדרו של אסיר 210 אחד מהשלושה שלף צרור מפתחות כבד מכיסו הוא לא היה צריך להתאמץ הוא ידע היטב איזה מפתח הוא צריך להתאים, שניה לאחר מכן פתח את הדלת כאילו עושה זאת לאור יום.

מי הם הפולשים האלמוניים ומה הם מתכוננים כעת לעשות? ידו שלפה מוכנית את אקדח המאוזר הכבד שהיה צמוד אליו גם בעת ששכב לישון, מעולם לא זנח אותו מחשש לתקיפה פתאומית.

עתה חקך בדעתו מה אמור הוא לעשות במצב מפתיע זה? האם לנסות להזעיק עזרה, יש לו מתג אזעקה שיכול לעורר את כל הסוהרים לפעילות הגנתית במידה ויש התקפה, בבנין שוהים כחמישה עשר סוהרים, כוח סביר מול שלושה.

לפתע נזכר במה שאמר לו חיים שלום יומיים קודם לכן כי הוא עומד להשתחרר באופן שמימי, אולי החלום שלו מתגשם? הספיקות אכלו את לבו, לעמוד מהצד או לנקוט עמדה? אם לא ימנע ניסיון הברחה הוא עלול לשלם בראשו, כי הוא היה השומר האחראי הראשי בקומה ב', הוא יועמד לדין משמעתי שיכול לגרור פיטורים מבישים.

מה עלי לעשות כעת? עוברות בו מחשבות מהירות, אולי עלי לתת להם כרגע לפעול ולנסות להפתיע אותם אח"כ, הם הרי לא יודעים שעליתי עליהם, יש לי את יתרון ההפתעה, אני אישית אוכל לגבור עליהם, יש ברשותי אקדח מאוזר טעון שיכול לנקב את שלושת התוקפים בבת אחת.

מחשבה משנית מתגנבת למוחו. אבל יתכן שאני עושה טעות חלילה וחס, אם משמים רוצים לחלץ את האסיר אם אמנע זאת המסכן עלול להישאר כאן לנצח, האם מותר לי להפריע למהלך שמימי? אבל בעצם אם משמים נגזר כן, לא אוכל לעצור זאת!

מחשבה שלישית צפה בראשו. אבל בכל זאת יש כאן תהליך וכבן בחירה אני שותף בו לטוב למוטב, האם אני אכן צריך לשלם בראשי על כך? מי יכול לתבוע ממני כזו מסירות נפש?!

עתה היה מבולבל לחלוטין, לא יודע להחליט אם לעשות מעשה אם לאו, קול פנימי לוחש לו, אסור לך להפריע את התהליך השמימי בו איזה גורם מנסה לחלץ את האסיר התימהוני מבית הכלא האימתני. איש לא יוכל להאשים אותך יותר מאת יתר אנשי הצוות, לא רק אתה אמור לעמוד על המשמר, יש מספיק אנשי צוות במקום השומרים בחוץ.

ראשית קיימים המפטרלים הקבועים שאמורים למנוע חדירה למקום, יש את יחידת הכלבנים שמצוידים ברוטוילירים כלבי זאב ובולדוגים שיכולים לשטע צוואר כל מסתני, יש את ששת הזקיפים בצריחים הם מצוידים במקלעים כבדים שיכולים לרסס גדוד שלם, כמו כן יש את גדר התיל המחושמלת שיכולה לשלוח לגיהנום את הבלתי רצויים, כל אלו היו אמורים לעצור את המסתננים לחדור עד לכאן, האשמה תיפול בשווה, אתה לא היחיד שיצטוך לתת דין וחשבון על כך, זה יפול על כולם בשווה.

אבל... אולי איתי יתחשבנו יותר, בגלל המצוינות שלי שכשלה בראשונה עוברת מחשבה נוספת לקינוח, מה עושים??

לאחר אין ספור מחשבות החליט, לא לעשות כלום, הוא יתן לעניינים להתגלגל, אם יצאו לחלוטין מדי שליטה יזעיק עזרה. הוא נותר על עומדו ועקב בסקרנות יתר אחרי תנועותיהם.

לפתע הפציעה במוחו מחשבה חדשה, אך לא חשבתי על כך? הם לא פורצים מהשורה, הם לא זקוקים לכלי פריצה כדי לפתוח את הדלת, עמד לרשותם צרור מפתחות תואמים, מישהו סיידר להם את הכניסה על מגש של כסף, לכן לא ידעתי כלום, איש לא מנע מהם את הכניסה, הם יכלו לעשות זאת אולי לאור יום חחח.

ברור שהדבר מתואם מלמעלה, יש מי שמעוניין ב"חלונות הגבוהים" להבריח את האסיר מהכלא האימתני ביותר, אין הברחה זו דומה לכל הניסיונות הקודמים שנידונו לכישלון מהרגע הראשון, הפעם אסיר מס' 210 יוצא כמו מלך מהמקום.

כפי שבא לכלא בצורה מסתורית כך יצא, עד היום לא יודע איש, אך נחת האסיר המשונה למקום, גם אז הובא הלה באישון לילה, כנראה על פי הנחתה מלמעלה, דברים נסגרו עם ההנהלה בצורה שקטה ואיש לא יכול היה לערער על כך, כך גם תהיה יציאתו מהמקום, יש מישהו מהחלונות הגבוהים שמעוניין להוציא אותו, אבל למה הם סוחבים איתם אדם באלונקה, בשביל מה הם צריכים זאת? כנראה שעושים החלפות מביאים מישהו שימלא את מקומו של האסיר 210 כדי לטשטש את הסיפור שלא ידלוף החוצה, אבל זה טיפשי למדי, מי ימלא את מקומו? עלי לעקוב אחריהם בערנות, לדעת מה בדיוק הם זוממים.

הוא לא היה צריך להשתהות זמן רב, כעבור דקות מספר יצאו שלושת האלמונים שוב עם גופה טעונה על גבי האלונקה, הם נעו במהירות שלא תאומן, הוא מסתכל על מחוגי שעונו מבחין שכל הסיפור לא אך יותר מעשר דקות, הם חברה מוצלחים ביותר "שחקני על" שיודעים לבצע שליחויות קשות בצורה חלקה ביותר, הם נעלמו חיש בלי להותיר עקבות.

מוריס לוי מיהר אל חדרו של אסיר 210 שהיה נעול היטב, הוא פתחו בזהירות מדליק את פנסו ומפנה אותו למרכז, הוא בחן את מיטת חיים שלום בעיון, הוא ראה מישהו שוכב במיטה על גבו ללא תנועה, דומה שהוא יושן עמוקות, הוא התקרב אליו עוטה כפפות לידי להעלים סימני טביעת אצבעות, הוא הרים את היד בודק מה שבעצם היה ברור לו מראש, היד הייתה קרה לחלוטין חסרת דופק, הוא הניח לה לנוח, היד נפלה רפיה חסרת חיות, עתה האיר את פני השוכב עם פנסו בודק את הפרצוף היטב, הוא דמה לחיים שלום, אבל פניו היו מתות לחלוטין, העיניים היו מזוגגות חסרות מבע כפני בובה, לא היה ספק בדבר, הם הביאו גופת מת שהסתלק לעולם שכולו טוב יותר מכמה שעות טובות, היא הייתה קרה לחלוטין, הוא קלט את העורמה שבדבר, באופן רגיל לא היה איש אמור לדעת מה התחולל באמצע הלילה.

בבוקר כשהיה עושה את הביקור השגרתי בחדר האסיר היה מגלה כי הלה מת באמצע שנתו, גם אם היה מציץ לפניו לא היה מתרשם מהשינויים, פני מת אינם דומים לפני חי כלל וכלל, לאחר מספר שעות מהמוות, רק מי שבקי היטב בצורתו יכול להבחין בתרמית, כשאין ספק לחילופין אין החשד מתעורר מאליו, היו קצת סימני דמיון וקשה לעמוד בדקויות, אם הנפטר הוא האסיר שלנו או אחד שאמור למלאות את מקומו לצרכי הסחה, זו מהיכן תבוא? גופו די דומה לחיים שלום, גם מבנה הפרצוף דומה מאד, אפשר בהחלט לטעות (באותם ימים לא הייתה בדיקת דנ"א קיימת ולא השתמשו כל כך בבדיקת רקמות העור כדי להשוות בקווי העור של האצבעות שמשמשות כזיהוי אבסולוטי).

המגמה הייתה להטעות את צוות בית הסוהר כי מס' 210 נפטר באופן פתאומי, זה לא מחשיד, כבר זמן רב שהלה מחוכא מאד, הוא ערך צומות ממושכים כשניסה להוציא מהם את המצות והיין, יתכן שגופו נחלש מהזמן הרב ששהה במקום והוא מת מצער או מכל סיבה אחרת, בכלא האכזרי הזה לא עשו עניין בבדיקה לאחר המוות, האנשים לא תפסו מקום בחייהם, על אחת כמה וכמה במותם.

מחר בבוקר יעשו לו קבורה מהירה באיזה מקום מרוחק כפי שעשו לכל האחרים, הוא יובא לקבורה כאלמוני בלי מצבה, גם בחייו לא היה רשום ביומן מסודר שיוכיח על קיומו, הייתה הוראה מלמעלה להסתיר את פרטיו עד כמה שאפשר, איש לא יתן דין וחשבון על היעלמו המסתורי של הנפטר ז"ל.

איש לא יחלום שלמעשה זה נפטר אחר שאמור למלאות את מקומו, מעניין מאיפה גייסו את הנפטר הזה שיהיה מחליפו של האסיר, אולי פתחו קבר והוציאו ממנו מת טרי כדי שישמש תחליף לנעלם, איש לא יחשוד שהוא לא מת, כך יוכל לחזור למקום מגוריו ולהתחיל בחיים חדשים, איש לא יחקור מהסיבה הפשוטה, מי שיזם את המעשה הוא "אחד מהחלונות הגבוהים" שהחליט מאיזו סיבה שהגיע הזמן לשחררו.

צודק אם כך אותו אסיר תימהוני, הוא השתחרר באורח פלאי מהכלא כפי שחלם, חילוף כזה יכול לקרות אולי אחד למיליון, אם כך הוא לא איזה פושע נקלה, לפושע כזה לא היה מתרחש נס כה גדול, הוא לא יודע מהי הסיבה שהגיע למקום, אבל כפי שהגיע כך הלך, הוא הבטיח לאותו אסיר שאם יתרחש נס כזה עליו להסיק את המסקנות ולהגיש את התפטרותו.

הפעם לא ניסה מוריס לחמוק, לאחר שקבר כביכול את האסיר 210 בבית הקברות האזורי לא השתנה יותר מיום, הוא ניגש להנהלת הכלא וביקש להודיע על שחרור בקרוב, הוא נימק את הסברו בהחלטה להקים בית, הוא לא יוכל להקים בית עם אשה שרצה חיים מסודרים, כסוהר שנדרש לשעות רבות מאד לא יוכל להקים בית חדש, הוא ביקש לקחת חופש לכל הפחות לשנה, לאחר מיכן יבדוק מחדש את הנתונים.

כיוון שהיה סוהר מצטיין מאד לא הערימו עליו קשיים, תוך שבוע הוא השתחרר מהשירות, הוא ניגש לרב השכונה וסיפר לו על החלטתו לשוב בתשובה וביקש ממנו הדרכה מלאה איך עושים זאת.

כמה ימים קודם לכן:

טלפון דחוף הגיע אל צוות X11 יחידת העילית שלקחה על עצמה את הטיפול בחיים שלום.

"הלו כאן שוקי, יש לי בשבילכם בשורה מאוד חשובה, הבוקר קיבלתי ידיעה מבית החולים "זיו" בצפת כי יש שם גוסס הומלס בגיל 28 אם אני רוצה לבדוק. מה חשבתם שלא הלכתי? ובכן הלכתי למקום ומיד פסלתי את המועמד, אמרתי להם אתם עושים צחוק מהעבודה, אני צריך אדם בגובה 175 ס"מ מבנה גוף צר אבל שלא יראה מוחלמן כמועמד פלמוני, הלה נראה שיצא ישר מהשואה, הראיתי להם את התמונה של האובייקט שלי מכל הזוויות, המועמד לא התאים משום בחינה.

אבל אל דאגה, תוך כדי ששהייתי שם הגיע מקרה נוסף, חולה אנוש ביותר בגיל 35 מצפת, אדם ערירי לחלוטין, הלה נראה די מתאים לפרופיל שלנו, עם קצת טשטוש ניתן לסדר את העניינים, לפי המידע שבידי הוא לא יחזיק מעמד יותר מ-4 עד 6 שעות, להכניס אותו לרשימת הטיפול, אולי נחפש עוד מועמד פשרה?"

"חלילה תזדרז, אל תחמיץ רגע אין לי הרבה זמן מיותר, תניח על החברמן שלנו מעקב, מרגע זה עד שיביאו אותו לקבר, עלך להודיע לנו על כל פרט, לפי זה נבנה את הל"ז שלנו, הבנת מה שדובר?"

"אוקי, אני בודק, ברגע שיהיו לי פרטים מלאים אעדכן אתכם סופית".

"אם אתה מסדר את העניינים בלי שאיש עולה על העניין, אתה מקבל מאתנו את מה שהבטחנו לך" חתם ראש הצוות את השיחה הסודית.

אלא שתוכניות לחד ומעשים לחד, האיש עליו שם שוקי את עינו לא התכוון למות כל קד מהר, היה לו עוד איזה תפקיד כל שהוא בעולם התחתון, הוא משך יומיים תמימים עד שסגר את עיניו לנצח. שוקי הסתובב באזור כמו נמר מורעב, הטרף עומד להישמט מפיו אולי לא יתנו לו, לא תמיד יש לו תשר נדיב כמו שהובטח לו הפעם, חבל שאי אפשר לעשות מיטת (מיתת) חסד.

יחידת העילית X11 עשתה בינתיים אימונים נוספים עד שיקראו אל הדגל.

לאחר יומיים הגיע הטלפון הגואל.

"הרגע הובא אותו אדם ערירי למנוחה קצרצרה, ראיתי אף יוני ולוזי שני החברים שלי מהחברה קדישא טומנים את הנפטר בחלקה איקס וואי, אני ממתין לכם בקרבת מקום כדי לסיים את העסקה, אני רוצה את הכל במזומן כפי שדובר.

"אנו בדרך אליך, אם עמדת בתנאים תצ'פר בהתאם, אבל רק בתנאים שהצבנו" הזהירו בטרם נסתיימה השיחה הסודית.

החדירה לכלא השמור ביותר:

שלושה אנשים מ-X11 שהיו מאומנים להפליא קיבלו הוראה מגבוה לחזור לכלא השמור ביותר, היה מי שדאג מבפנים שיכנסו לא כגנבים אלא כחלק מהצוות, הם היו מצוידים במפתחות שהתאימו לכל דלת שהוצרכו, הייתה להם מפה מדויקת של המקום, הם היו מצוידים במזי הסוואה מיוחדים שהסתירו אותם מעין סקרנית, אם תצפה עליהם בשעות מעשה, טיפול נכון ניתק את כל בית הסוהר ממרכז כוח החשמל של האזור, הם גם כיבו את תאורת החירום, יד נעלמת שיתפה איתם פעולה ודאגה להקל עליהם את הפעילות.

כל הסוהרים ישנו היטב, איש לא חש שישנה האפלה, השמירה שהייתה אמורה לפטרל את בית האסורים קיבלה הוראה כי באותו לילה לא יגיעו, יש להם מחליפים, היה מי שדאג שלא יהיו להם מחליפים, אף אדם זר לא ראה אף מגיעים אנשי החוליה למקום ונכנסים למקום בצורה טבעית כאילו הם חלק מאנשי הצוות.

הם ביצעו את הפעולה בצורה חלקה, הייתה להם את גופת המת שהוצאה זה עתה מהקבר הטר, היה זה מידענו מצפת גלמוד בן 35 שהיה ללא קרוב וגואל, גם אם יודע שהקבר נפרץ מי יתלונן על כך שהוצא זה עתה מקברו, שוקי לנדנר עבריין צפוני בעל קשרים רחבים בכל המקומות המתאימים שיתף פעולה עם המערכת כבר מספר שנים, הוא קיבל הודעה מספר ימים קודם כן כי עליו לחפש מן הגורן ומן היקב חי או מת שניתן לעשות איתו את החילופין.

היה עליו לחפש אדם שאין לו קרובים וצורתו דומה לאובייקט המבוקש, ברגע שיקבר ורגבי עפרו עוד לא יספיקו להתקבע למקומם יצא לטיול קצר בארץ, הוא עומד להחליף מיקום מגורים, מה משנה לו לנפטר איפה ינוח את מנוחת העולמים אם בבית הקברות בצפת או בבית הקברות סמוך לבית הכלא, בשבילו הכל דומה, גם זכה לעשות משהו חשוב יותר מאי פעם.

הצוות יצא לפעולה, הם הגיעו לבית החיים של צפת אל חלקה XY שוקי כבר המתין להם במקום, הם ראו תלולית קטנה שמסמנת את החלקה הטרירה, הם חפרו מספר זקות עד שהגיעו אל הגופה, הוא הוצא בזהירות ונוקה מהרגבים שדבקו בו התכריכים נקרעו מעליו בלי רחמנות, הוא עבר תהליך בדיקה זהיר עם כפפות שעברו חיטוי כדי לוודא שאכן פרטיו תואמים, לאחר שהתרשמו שהוא עומד בנתונים הלבישו אותו בבגדים זמניים, בעוד כמה שעות ילבש את הבגדים האסיר 210, הוא עומד

